

Julkisten menojen hintaindeksi

2018, 3. vuosineljännes

Julkisten menojen hintaindeksi nousi kuntataloudessa ja valtiolla

Julkisten menojen hintaindeksi nousi valtiolla Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 1,1 prosenttia vuoden 2018 kolmannella vuosineljänneksellä vuotta aiempaan verrattuna. Kuntatalouden hintaindeksi nousi vastaavana ajanjaksona 1,9 prosenttia ja kuntien peruspalvelujen hintaindeksi 1,8 prosenttia vastaavana aikana.

Julkisten menojen hintaindeksi 2015=100, 3. neljännes 2018

Indeksi (2015=100)	Pisteluku ¹⁾	Vuosimuutos-% 2016–2017	Vuosimuutos-% III/2017–III/2018 ¹⁾
Valtiontalous	100,4	-0,4	1,1
Kuntatalous	100,4	-1,0	1,9
– Kunnat	99,8	-1,4	1,7
– Kuntayhtymät	100,6	-0,9	1,8
– Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi	100,3	-1,0	1,8

1) Ennakollinen

Valtion menojen hintaindeksin nousu johtui pääasiassa siirtomenojen sekä palkkojen ja palkkioiden noususta. Kuntatalouden nousu johtui palkkojen ja palkkioiden sekä tavaroiden ja palveluiden ostoista.

Julkisten menojen hintaindeksi (JMHI) on uudistettu ja sen perusvuodeksi on muutettu 2015=100. Uudistetussa julkisten menojen hintaindeksissä valtiontalouden indeksin painorakenne on vuoden 2014 valtion tilinpäätöksen mukainen. Kuntatalouden indeksin painot ovat kaikkien kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2015 tilinpäätösten mukaiset. Kuntatalouden painorakenteesta on poistettu kuntien ja kuntayhtymien yhtiötetyt liikelaitokset ja tehty siirtoja mm. varhaiskasvatuksen osalta sosiaalitoimesta opetustoimeen. Lomarahojen leikkaus on huomioitu indekseissä jo vuoden 2016 toisesta neljänneksestä lähtien, ei vasta vuoden 2017 alusta lukien kuten aiemmin oli. Tämä muutos on tehty myös vanhojen perusvuosien indekseihin. Asia on sovittu valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton kanssa. Kuntatalousindeksi on jatkossa oma indeksi, koska indeksissä kuntatalouden painorakenne ei summaudu kunnista ja kuntayhtymistä palveluostojen sulautuksen vuoksi. Valtion menolajit samoin kuin kuntatalouden tehtävä- ja menolajeittaiset luokitukset ovat säilyneet ennallaan.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuntatalous menolajeittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen).....	3
Liitetaulukko 2. Kuntatalous tehtäväalueittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen).....	3
Liitetaulukko 3. Valtiontalous menolajeittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen).....	4
Liitetaulukko 4. Valtiontalous hallinnonaloittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen).....	4
Julkisten menojen hintaindeksin laatuseloste.....	5

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuntatalous menolajeittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen)

Menolaji	Indeksipisteluku	Neljännesvuosimuutos, %	Vuosimuutos, %
1. Käyttökustannukset	100,5	0,4	1,8
1.1. Henkilöstökustannukset	98,1	0,5	1,4
1.1.1. Palkat ja palkkiot	102,3	0,5	2,5
1.1.2. Sosiaalivakuutusmaksut	84,2	0,5	-2,5
1.2. Tavaroiden ja palvelujen ostot	103,2	0,4	2,4
1.2.1. Aineet, tarvikkeet ja tavarat	103,3	0,3	1,9
1.2.2. Palvelujen ostot	103,2	0,5	2,7
1.3. Muut käyttökustannukset	102,5	0,4	2,0
1.3.2. Muut käyttökustannukset, muut	102,5	0,4	2,0
1.4. Poistot ja arvonalentumiset	101,0	0,4	0,7
1.4.1 Poistot	101,0	0,4	0,7
2. Investointimenot	113,9	0,0	9,3
3. Rahoitusmenot	62,4	11,6	-5,3
SSS Yhteensä, ml. liikelaitokset	100,4	0,6	1,9

Liitetaulukko 2. Kuntatalous tehtäväalueittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen)

Tehtäväalue	Indeksipisteluku	Neljännesvuosimuutos, %	Vuosimuutos, %
SSS Yhteensä, ml. liikelaitokset	100,4	0,6	1,9
11 Yleishallinto	100,5	0,5	1,6
12 Sosiaali- ja terveystoimi	100,8	0,5	1,9
121 Sosiaalitoimi	100,9	0,5	1,9
122 Terveystoimi	100,7	0,5	1,9
13 Opetus- ja kulttuuritoimi	99,1	0,4	1,5
131 Opetustoimi	98,9	0,4	1,5
132 Kulttuuritoimi	100,4	0,4	1,4
14 Muut palvelut	100,8	0,5	1,8
15 Liiketoiminta	102,7	0,6	2,7

Liitetaulukko 3. Valtiontalous menolajeittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen)

Menolaji	Indeksipisteluku	Neljännesvuosimuutos, %	Vuosimuutos, %
SSS Valtiontalous yhteensä	100,4	0,2	1,1
1. Kulutusmenot	101,2	0,2	1,5
1.1. Palkat ja muut henkilöstömenot	99,6	0,2	2,3
1.1.1. Palkat ja palkkiot	102,6	0,2	2,5
1.1.2. Sosiaalivakuutusmaksut	86,2	0,1	1,1
1.2. Maksetut eläkkeet	101,2	0,0	0,6
1.3. Tavarat ja palvelut	103,2	0,4	1,8
2. Siirtomenot	100,1	0,3	1,0
2.1. Siirtomenot kunnille ja kuntayhtymille	100,2	0,5	1,6
2.2. Siirtomenot elinkeinoelämälle	104,6	0,6	2,8
2.3. Siirtomenot kotitalouksille	98,9	0,0	0,1
2.4. Siirtomenot yleishyödyllisille yhteisöille	99,4	0,3	1,0
2.5. Maksusuudet EU:lle	101,1	0,0	0,7
2.6. Siirtomenot ulkomaille	101,1	0,0	0,7
3. Reaalisijoitukset	101,6	0,2	0,3
4. Finanssisijoitukset	104,6	0,6	2,8
5. Muut menot	102,4	0,3	1,3

Liitetaulukko 4. Valtiontalous hallinnonaloittain 2015=100, Q3/2018 (ennakollinen)

Hallinnonala	Indeksipisteluku	Neljännesvuosimuutos, %	Vuosimuutos, %
SSS Valtiontalous yhteensä	100,4	0,2	1,1
01 Yleinen hallinto	100,0	0,2	1,8
02 Ulkoasiainministeriö	101,0	0,1	1,3
03 Sisäministeriö	100,5	0,3	1,7
031 Poliisi	100,0	0,2	1,7
032 Rajavartiolaitos	100,9	0,2	1,5
033 Sisäministeriö - muut	101,4	0,3	1,8
04 Puolustusministeriö	101,9	0,2	1,8
05 Valtiovarainministeriö	100,7	0,2	1,1
06 Opetusministeriö	99,2	0,4	1,4
062 Opetusministeriö - muut	99,2	0,4	1,4
07 Maa- ja metsätalousministeriö	103,6	0,6	2,6
08 Liikenne- ja viestintäministeriö	103,1	0,5	2,4
09 Työ- ja elinkeinoministeriö	101,4	0,3	1,8
10 Sosiaali- ja terveysministeriö	99,1	0,1	0,3
11 Ympäristöministeriö	101,5	0,3	2,0

Julkisten menojen hintaindeksin laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto julkisten menojen hintaindeksin tietosisällöstä ja käyttötarkoituksesta

Julkisten menojen hintaindeksi sisältää pistelukuja valtiontalouden ja kuntatalouden menojen hintakehityksestä. Tilastoa käytetään hyväksi mm. valtion- ja kuntatalouden päätöksenteossa, kansantalouden tilinpidossa, erilaisissa sopimuksissa, tutkimuksissa ja muissa tilastoissa. Indeksien pistelukuja voidaan käyttää kiinteähintaisiin laskelmiin, kun arvioidaan ja vertaillaan julkisen talouden tulojen ja menojen volyymimuutoksia. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksiä (KUPHI) käytetään valtion kunnille maksamien valtiosuukosten indeksitarkistuksessa (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29.12.2009/1704). Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi on muuten samanlainen kuin kuntatalouden indeksi, mutta se kattaa vain sosiaali-, terveys-, opetus- ja kulttuuritoimen eli kuntien peruspalvelut.

1.2 Tutkimuskohde ja tietolähteet

Julkisten menojen hintaindeksi (JMHI) mittaa valtiontalouden ja kuntatalouden menojen hintakehitystä perusajankohtaan verrattuna. Valtiontalouden indeksin painorakenne on vuoden 2014 valtion tilinpäätöksen mukainen. Kuntatalouden hintaindeksin painorakenne perustuu kuntatalouden tilinpäätöstietoihin vuodelta 2015. Hintaseurannassa käytetään pääasiassa Tilastokeskuksen muita palkka-, hinta- ja kustannusindeksejä.

1.3 Käsitteet

Indeksin keskeiset käsitteet on määritelty Tilastokeskuksen käsitetietokannassa.

1.4 Luokitukset

Julkisten menojen hintaindeksi valtiontaloudelle lasketaan hallinnonaloittain ja menolajeittain ja vastaavasti kuntataloudelle indeksi lasketaan tehtäväalueittain ja menolajeittain. Kuntatalouden hintaindeksi jakaantuu kolmeen erilliseen indeksiin, kuntiin ja kuntayhtymiin sekä kuntatalouteen.

1.5 Lait ja asetukset, joihin tilaston laatiminen perustuu

Tilasto on kehitetty käyttäjäosapuolten tarpeesta ja sen tuotanto perustuu vapaaehtoisuuteen. Sidosryhmään on kuulunut asiantuntijoita Kuntaliitosta ja Valtionvarainministeriöstä.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Julkisten menojen hintaindeksi on kiinteäpainoinen indeksi, joka lasketaan Laspeyresin hintaindeksin mukaisesti. Indeksien laskenta vaatii perusvuoden painorakenteen lisäksi valittujen hyödykkeiden neljännesvuosittaisen hintaseurannan.

Valtionhallinnon painorakenne on saatu vuoden 2014 valtion keskuskirjanpidon aineistosta eli valtion tilinpäätösaineistosta. Aineistossa menot on luokiteltavissa budjetin pääluokan, luvun ja momentin sekä liikekirjanpidon tilin ja tiliviraston mukaan.

Kuntatalouden indeksin painona ovat vuoden 2015 tilinpäätöstietojen mukainen menojen summa, jossa on huomioitu sulautetut palvelujen ostot. Kuntatalouden hintaindeksin 2015=100 painorakenne ei summaudu kunnista ja kuntayhtymistä juuri palveluostojen sulautuksen vuoksi. Tehtäväluokittaisissa indekseissä ovat mukana sisäiset vuokrat. Menolajittaisessa indeksissä sisäiset vuokrat eivät ole mukana. Investoinneista ovat mukana vain maanostot. Vuoden 2015 painoissa on mukana liikelaitokset, koska niitä ei ole eritelty 2015 tilinpäätöksessä erilleen.

Menolajien hintakehitystä seurataan Tilastokeskuksen tuottamilla palkka-, hinta- ja kustannusindekseillä. Valmiiden indeksien lisäksi kerätään hinta- ja tariffitietoja mm. sosiaalivakuutusmaksuista, työeläkeindekseistä ja koroista.

JMHI -järjestelmän laadintaa ja uudistamista on selvitetty seuraavissa muistioissa: TK, Julkisten menojen hintaindeksit 1977=100, Käyttäjäopas, Muistio No 94, 21.6.1984; TK, Katsauksia 1997/5, Julkisten menojen hintaindeksi 1995=100, Helsinki 1997; TK, Menetelmäseloste, Julkisten menojen hintaindeksi

2000=100, lokakuu 2004 pdf. TK, Menetelmäseloste, Julkisten menojen hintaindeksi 2005=100, kuntatalous, valtiontalous sekä kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (Kuphi).

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Indeksi kuvaa kattavasti julkisten menojen hintakehitystä. Tilastokeskuksen tuottamista palkka-, hinta- tai kustannusindekseistä on etsitty jokaiselle menolajille sitä luotettavasti kuvaavat indeksit. Monet indekseistä voivat olla epätarkkoja mittareita tietyillä aloilla, esimerkiksi investointikustannuksien mittaamisessa. Sen sijaan palkkaindeksien tiedot ovat varsin käyttökelpoisia. Näin saadaan hyvä kuva julkisten menojen kustannustasosta kunakin ajankohtana.

Julkisten menojen hintaindeksin laskemisessa käytetään pitkälti hyväksi Tilastokeskuksen tuottamia palkka-, hinta- ja kustannusindeksejä. Eniten indeksisarjoja poimitaan ansiotasoindeksistä, joka julkaistaan ennakkollisena. Ansiotasoindeksin ennakkollisuuden vuoksi myös julkisten menojen hintaindeksi on ennakkollinen. Pisteluvut tarkentuvat vuoden mittaan siten, että lopulliset tiedot julkistetaan pääsääntöisesti seuraavan vuoden toisen vuosineljänneksen julkistamisen yhteydessä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Indeksit lasketaan neljännesvuosittain. Ne julkaistaan ennakkollisina tilaston kotisivulla ansiotasoindeksin valmistuttua n. 7 viikkoa neljänneksen päätyttyä. Indeksit ovat ennakkollisia kunnes ansiotasoindeksin tiedot ovat lopullisia.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Julkisten menojen hintaindeksin pisteluvut julkaistaan Pdf -julkaisuna tilaston omilla kotisivuilla. Aikasarjatiedot julkaistaan Tilastokeskuksen tilastotietojen itsepalvelujärjestelmässä (StatFin). Kaikki edellä mainitut palvelut ovat maksuttomia.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilaston kotisivuilla on laskettu joistakin pääryhmistä pitkän ajan indeksisarjoja vuodesta 1975 lähtien. Vanhojen indeksien pistelukuja on jatkettu (ketjutettu) aina uusimman julkisten menojen hintaindeksin muutoksia vastaavaksi.

7. Dokumentointi

Julkisten menojen hintaindekseihin liittyvää dokumentointia on saatavissa tilaston kotisivulta sekä indeksiä tuottavasta Tilastokeskuksen yksiköstä.

Lisätietoja

Pentti Wanhatalo 029 551 2685
Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kui.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Julkisten menojen hintaindeksi 2015=100. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-4505 (pdf)